

Loverboy. Genesis 34

Samenvatting

In Genesis 34 wordt ons verteld hoe Dina, de dochter van Jakob, verkracht is door Sichem, de zoon van Chamor, de koning van de stad Sichem. Daarna vat hij zoveel liefde op voor het meisje dat Sichem zijn vader verzoekt zijn wens om met het meisje te trouwen over te brengen aan Jakob. De broers van Dina zijn hevig verontwaardigd dat Sichem hun zuster misbruikt heeft. Chamor denkt Jakobs zoons voor zich te kunnen winnen door veel materieel gewin in het vooruitzicht te stellen. De broers van Dina bedenken een list en spelen vals spel door de Sichemieten voor te stellen zich te laten besnijden. Sichem is zo in aanzien bij de inwoners van Sichem dat zij alles aan hem over laten. En als zij ook nog vernemen dat zij er materieel beter op worden, stemmen zij graag met dit voorstel in. Drie dagen na de uitvoering hiervan overvallen Simeon en Levi de stad, vermoorden alle mannen en nemen Dina en alle vrouwen, kinderen en vee mee. Daarna vreest Jakob dat zijn zoons hem zo in discredit gebracht hebben bij de andere inwoners van het land door de stad Sichem uit te moorden, dat hij zijn leven niet meer zeker is. De broers van Dina zeggen dan: Heeft hij onze zuster tot hoer gemaakt?

De leeftijd van Dina

Er wordt ons verteld hoe Sichem, de zoon van de stadsvorst van Sichem, Dina, de dochter van Jakob, verkracht. Dat het met geweld nemen van een vrouw afkeuring verdient, wordt tegenwoordig algemeen aanvaard. Maar in de tijd dat de bijbelverhalen spelen behoorde men, zo geen instemming van de vrouw, dan toch in elk geval de instemming van de familie te hebben, voor een man iemand tot vrouw kon nemen. Met geweld nemen van een vrouw was ook in die tijd onwettig. Sichem, die verliefd was geworden op Dina, wist blijkbaar heel goed hoe het hoorde, want hij probeerde zijn vader een huwelijk te laten arrangeren met de familie van Dina. Maar tevoren is al sprake van overweldiging van het meisje in kwestie.

Volgens Genesis 29:20 werkt Jakob zeven jaar als betaling voor zijn vrouw. Daarna huwt hij Lea en Rachel, en in de zeven jaar daarna verwekt hij zes zonen bij Lea en daarna Dina. Zie Genesis 30:21. Na haar geboorte wordt haar halfbroer Josef geboren (Genesis 30:22-24). Daarna werkt Jakob zes jaar tegen loon. Dan keert hij terug naar zijn vaderland. Dina moet dus een jaar of zeven geweest zijn in de tijd dat het verhaal van Genesis 33 speelt. Aangezien Dina slechts weinig ouder dan Josef geweest kan zijn, kan men haar leeftijd in Genesis 37 op een jaar of achttien stellen, daar Josef daar een knaap van zeventien jaar is (Genesis 37:2). Genesis 34 lijkt zich af te spelen kort nadat Jakob in zijn vaderland is aangekomen. Na de verkrachting van Dina trekt Jakob verder (Genesis 35:1-7). Dan wordt beschreven hoe Debora, de voedster van Rebekka, sterft (Genesis 35:8). Verder verschijnt God aan Jakob (Genesis 35:9-15). Dan sterft Rachel (Genesis 35:16-20). Tenslotte vestigt Jakob zich in Kanaän (Genesis 35:22). De conclusie kan zijn dat het verhaal van Genesis 34 zich afspeelt als Dina tussen de zeven en achttien jaar oud is. Aangezien er vele gebeurtenissen plaatsvinden ná dit verhaal, lijkt het dat haar leeftijd dichter bij de zeven jaar dan bij de achttien jaar zal geweest zijn, maar hoe oud Dina precies is, vermeldt de schrijver niet.

De schrijver geeft ons wel een andere aanwijzing om iets meer te weten te komen over haar leeftijd. Hij duidt haar in vers 3 met het Hebreeuwse woord voor 'meisje': *na'ará*. Met dit woord wordt een meisje aangeduid dat nog niet geslachtsrijp is. Wanneer het meisje in de puberteit komt wordt ze *na'arah* genoemd. Het woord krijgt dan een letter 'h' erbij aan het eind. Deze letter

symboliseert de vruchtbaarheid, want de letter 'h' betekent 'venster'. Volgens de nomenclatuur van de schrijver zal Dina dus nog niet in de puberteit geweest zijn.

Dan heeft Sichem het ook over het 'tot vrouw nemen' als hij onderhandelt over het huwelijk, maar in vers 4 verspreekt hij zich en heeft het tegenover zijn vader over 'dit kind'. Met het woord 'kind' wordt Dina gekenschetst als een jong meisje.

In het verhaal wordt Dina verder alleen aangeduid met 'dochter van Jakob' of 'zuster' van haar broers, termen die geen enkele leeftijdsaanwijzing aangeven.

De conclusie moet dan ook zijn dat Dina op het moment dat zij verkracht werd nog een kind was.

Tot het hart van zijn geliefde spreken.

Nadat Sichem verliefd op Dina is geworden, wil hij haar voor zich winnen. Tenminste zo wordt Genesis 34:3 in de NBV weergegeven: *Hij deed zijn best om het meisje voor zich te winnen*. In het Hebreeuws staat dat hij sprak tot het hart van het meisje. Het hart is in het Hebreeuws in de eerste plaats het centrum van plannen, gedachten en bedoelingen, en pas in de tweede plaats het centrum van de emoties. De uitdrukking '*spreken tot het hart*' komt ook voor in Genesis 50:21 waar Josef tot zijn broers spreekt. Ook daar wordt niet bedoeld dat Josef op hun gevoel werkte, maar dat hij hen iets in het vooruitzicht stelde. Zo wordt ook in de tekst hier niet bedoeld dat Sichem op het gevoel van Dina werkte, maar wel dat hij haar concrete voorstellen deed. De rabbijnen zeggen dan ook dat hij haar een leven van luxe voorspiegelde. De tegenstelling tussen zijn situatie en de hare dikt hij aan door zijn positie te vergelijken met die van haar. Hij zal zijn vader opvolgen als koning over Sichem, en haar vader is slechts een zwervende veehouder. Zo bewerkt hij het meisje en spiegelt haar een ideaalbeeld voor.

Dina als hoer?

Wat voor reden hadden de broers om te vermoeden dat Sichem hun zuster tot hoer had gemaakt? In het begin van het verhaal, in vers 2, staat dat Sichem Dina nam. Daarna vraagt hij in vers 4 zijn vader om 'het kind' voor hem tot vrouw te nemen, en zijn vader Chamor vraagt in vers 8 aan Jakob om Dina als vrouw aan zijn zoon te geven. En daarna is het steeds een kwestie van 'geven' en 'nemen'. In vers 12 zegt ook Sichem zelf tot Jakob en zijn zoons: Geef mij het meisje tot vrouw. De broers weigeren hun zuster 'te geven' aan een onbesnedene (vers 14). Maar kan hier wel sprake zijn van 'geven'? Sichem had immers al genomen, en hij had Dina nog steeds niet teruggegeven! Want, bijna terloops, staat in vers 26, nadat de broers de stad uitgemoord hebben: Zij haalden Dina uit Sichems huis. Maar ook al had Sichem Dina al die tijd in zijn huis vastgehouden, dat rechtvaardigt nog niet het gebruik van het woord 'hoer' door de broers in vers 31. Sichem lijkt Dina alleen vastgehouden te hebben in zijn eigen huis.

Toch zijn er in het verhaal aanwijzingen dat er meer aan de hand is dan alleen ontvoering en verkrachting door Sichem zelf.

In vers 27 is sprake van de stad die hun zuster onteerd hadden (het onderwerp is enkelvoud maar het werkwoord staat in het meervoud). Hier kan niet alleen Sichem zelf bedoeld zijn, maar ook moeten de andere inwoners van de stad bedoeld zijn. Dit betekent dat meerdere inwoners van de stad Dina onteerd hadden.

Ook is in vers 24 in het verhaal sprake van de bijzondere uitdrukking 'Allen die de poort van zijn stad uitgaan'. Dit is een uitdrukking die nergens elders voorkomt. Op andere plaatsen wordt wel gesproken van mensen die de poort van een stad binnengaan, maar nergens wordt gesproken over 'uitgaan'. Als men een stad uitgaat laat men deze achter zich, men keert een stad de rug toe. Met de uitdrukking 'zitten in de poort van de stad' wordt te kennen gegeven dat men in aanzien is in de stad en men het beleid van de stad bepaalt. In vers 20 staat dan ook dat Chamor en Sichem het

voorstel doen aan de mannen in de stadspoort. De mannen die de stad úitgaan geven daarmee aan dat zij het aan Chamor en Sichem over laten het beleid te bepalen, dat zij beiden de vrije hand krijgen. Maar dit betekent nog niet dat zij die de verantwoordelijkheid over de stad aan Sichem en Chamor overlaten niet medeverantwoordelijk waren voor de daden van Chamor en Sichem. Deze opvatting komt vrijwel overeen met die van rabbijn Hirsch*. Deze zegt dat de inwoners van Sichem min of meer slaven waren van de vorst van Sichem.

Ook is het nog opmerkelijk dat de naam van de stad gelijk is aan de naam van de persoon. Dit past bij de gedachte dat de stad Sichem en de persoon Sichem in wezen gelijk waren. Ze waren als het ware één. Men zou kunnen zeggen, zoals de persoon Sichem Dina aanrandde en verkrachtte, zo deed heel de stad Sichem het.

En dan vers 30, waar staat dat hij maakte onze zuster als een hoer. Dit staat er wel als vraagzin, maar gezien de context lijkt het een retorische vraag te zijn. En een hoer is een vrouw die tegen betaling sexueel contact heeft met meerdere mannen.

Loverboy

Hebben de broers gelijk als zij menen dat Sichem hun zuster als hoer gebruikt heeft? Sichem heeft Dina genomen en haar daarna vastgehouden tot haar broers haar bevrijden. Is Sichem al die tijd de enige geweest die sexueel contact met haar gehad heeft? Op grond van al de bovengenoemde argumenten moet Dina wel door Sichem als hoer uitgebuit zijn. Aanvankelijk heeft hij haar met mooie beloften gepaaid, maar daarna heeft hij haar tegen betaling laten misbruiken door alle mannelijke inwoners van Sichem. In onze tijd zou men Sichem een loverboy noemen.